

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Република Србија
Министарство просвете, науке и
технолошког развоја

KONFERENCIJA

ZELENE PERSPEKTIVE

RAZVOJA PRIVREDE I OBRAZOVANJA

Beograd, 9–10. jun 2022

Stručno obrazovanje mora pratiti zelenu tranziciju privrede

„Zelene kompetencije“ nisu potrebne samo u takozvanim zelenim sektorima privrede, već treba da se integrišu u svako zanimanje. One su neophodne, kako za održivi ekonomski rast tako i za društveni napredak i razvoj, saglasni su učesnici konferencije „Zelene perspektive razvoja privrede i obrazovanja“, koju su u okviru projekta Nemačke razvojne saradnje „Dijalog o zapošljavanju mladih, Inicijativa i dualno obrazovanje“ (DECIDE) organizovali Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (MPNTR) i *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH*.

Nakon pozdravnih govora **Kristijana Šilinga**, šefa odeljenja za privrednu saradnju u ambasadi Savezne Republike Nemačke u Beogradu, i **Gabrijele Grujić**, pomoćnice ministra u Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, učesnici su imali priliku da čuju izlaganja istaknutih stručnjaka iz oblasti zelene ekonomije, zapošljavanja i stručnog obrazovanja.

Obraćanje Kristijana Šilinga na otvaranju konferencije

Uvodni govor Gabrijele Grujić

Iako ne postoji jedna opšteprihvaćena definicija, pod zelenim veštinama podrazumevaju se kompetencije potrebne radnoj snazi u svim sektorima i na svim nivoima, kako bi se pomoglo prilagođavanju proizvoda, usluga i procesa u transformaciji usled klimatskih promena i ekoloških zahteva i propisa.

Učesnici konferencije saglasni su da stručno obrazovanje, zbog jakih veza sa tržištem rada, igra ključnu ulogu u osposobljavanju polaznika, kako učenika u inicijalnom stručnom obrazovanju tako i odraslih koji su već na tržištu rada, izgrađujući kompetencije potrebne za tranziciju ka održivom društvu i ekonomiji.

Govoreći o smernicama za kreiranje i uspostavljanje stručnog obrazovanja za održivi razvoj, **Barbara Hemkes** (nemački Savezni institut za stručno obrazovanje/BiBB) je istakla da je u tom procesu neophodno integrisati „zelene kompetencije“ u nastavne programe i zakonodavstvo. Ona je takođe naglasila da su za uspešnu realizaciju stručnog obrazovanja za održivi razvoj važne mere poput izgradnje kapaciteta unutar kompanija, obučavanje predavača, saradnja škola i kompanija, kao i regionalno umrežavanje.

Klaus-Diter Mertinajt (Institut za održivo stručno obrazovanje) naglasio je važnost stručnog obrazovanja u stvaranju održive ekonomije i društva. Stručno obrazovanje treba i dalje da bude orijentisano na potrebe privrede, ali tako što se bavi novim tehnološkim razvojem i uvažava ekonomske i strukturne promene kada je u pitanju modernizacija obrazovnih profila. Kao centralni elementi „ozelenjavanja“ stručnog obrazovanja navedeni su raznolikost mesta za učenje, dodatno kvalifikovanje nastavnog osoblja, kao i saradnja između stručnih škola i kompanija.

Pozitivan uticaj zelene tranzicije na zapošljavanje

Tim Šrajber iz Generalnog direktorata Evropske komisije za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju podsetio je na predviđanja da će zelena tranzicija imati sveukupni pozitivan uticaj na zapošljavanje, ukoliko budu izrađene i sprovedene prateće javne politike. Istakao je da je važno da zelena tranzicija bude pravedna i inkluzivna, što podrazumeva da što više ljudi ovlada znanjima i veštinama potrebnim za ovu tranziciju.

Jovan Protić iz Međunarodne organizacije rada (ILO) naglasio je neophodnost da „zeleni“ poslovi sadrže sve elemente dostojanstvenog rada, te da je za sprovođenje zelene tranzicije neophodna vladavina prava i zaštita prava svojine, na primer u oblastima kao što je upravljanje otpadom. Poručio je da „pravedna tranzicija“ zahteva i jasno formulisane politike prelaska na zelenu ekonomiju i kvalitetan socijalni dijalog.

Obraćanje Jovana Protića iz Međunarodne organizacije rada

Stremljenje ka obrazovnom sistemu usmerenom na održivi razvoj jedan je od specifičnih strateških ciljeva u Strategiji razvoja obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji do 2030. godine. To je bila i tema prvog panela konferencije pod nazivom **Zelena agenda u stručnom obrazovanju**, na kom su predstavljeni rezultati analize *Zelena tranzicija u privredi i efekti na obrazovni sistem u Srbiji*¹. U anketi u kojoj je učestvovalo 26 kompanija u dualnom sistemu obrazovanja, najveći procenat ispitanika se izjasnio da treba unaprediti znanje u srednjim školama, pre svega iz oblasti smanjenja i upravljanja otpadom (85%), zatim obnovljivih izvora energije (80%), energetske efikasnosti (73%), očuvanja vode (58%), cirkularne ekonomije (50%) i regulatornog okvira i standarda životne sredine (50%). Na osnovu ukupnih rezultata istraživanja zaključeno je da je neophodno unaprediti koherentnost javnih politika svih sektora, izgraditi institucionalne kapacitete za ocene i predviđanja globalnih trendova u oblastima kao što su zelena tranzicija i digitalizacija, te podići opštu svest o pitanjima održivosti u vezi sa proizvodnjom i potrošnjom dobara i usluga.

Učesnici panela su se složili da stručno obrazovanje treba da doprinosi povećanju svesti o učvršćivanju zelene agende, čiji su principi na određeni način već integrisani u programe nastave i učenja u Srbiji kroz novorazvijene i modernizovane standarde kvalifikacija.

Istaknuto je da Srbiju čeka proces intenzivnog usklađivanja sa principima Zelene agende, posebno ako se ima u vidu da je Srbija 2020. godine potpisala tzv. Sofijsku deklaraciju o Zelenoj agendi za zemlje Zapadnog Balkana kojom se priznaje „Evropski zeleni dogovor“ koji predstavlja novu strategiju rasta Evropske unije kao savremene, klimatski neutralne i konkurentne ekonomije koja se oslanja na efikasno korišćenje resursa.

Govornici su se osvrnuli i na Rezoluciju o novom strateškom okviru u oblasti obrazovanja i obuka do 2030. godine koju je Evropska unija donela 2021. godine i koja nedvosmisleno pokazuje da su zelena i digitalna tranzicija, kroz socijalno pravednu transformaciju, glavni fokus EU za narednu deceniju, pa bi tako trebalo da bude i za Srbiju kao zemlju kandidata.

Kvalitetno učenje kroz rad povećava izgleda za zaposlenje

Drugi dan konferencije započeo je panelom **Dualno obrazovanje u Srbiji**, a kao najveće dosadašnje postignuće istaknuto je to što je učenje kroz rad danas precizno regulisano i što postoji kontinuirana zainteresovanost učenika za dualno obrazovanje. U školskoj 2021/2022. godini, 150 srednjih stručnih škola sprovodilo je bar jedan od 54 dualnih obrazovnih profila, koje je pohađalo preko 10.000 učenika. Direktori škola su istakli da se saradnja sa poslodavcima vremenom samo unapređuje, što učenicima omogućava kvalitetno učenje kroz rad, a kasnije i povećava izgleda za zaposlenje, što je svakako jedna od najvećih koristi dualnog obrazovanja.

Kada su u pitanju izazovi, izdvojilo se usklađivanje onoga što učenici uče u školi i kompanijama, licenciranje instruktora i osiguranje kvaliteta učenja kroz rad. Dodatno, predstavnici privrede smatraju da bi trebalo razmotriti povećanje broja sati koje učenici provode u kompanijama.

¹ Analizu je za potrebe DECIDE projekta uradila prof. dr Sanja Filipović.

Radna atmosfera na konferenciji

Regionalni trening centri – podrška gradu i čitavoj zemlji

Na trećem panelu **Koncept škole kao regionalnog trening centra** pokrenut je dijalog u vezi sa osnivanjem regionalnih trening centara u Srbiji, koji su deo strateških ciljeva Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Njihovim uspostavljanjem stvaraju se uslovi za efikasno obučavanje učenika i odraslih polaznika na savremenoj opremi. Takođe, cilj svakog regionalnog centra je da, i kratkoročno i dugoročno, podrži ekonomski razvoj grada u kome se nalazi, ali i cele zemlje. U tom smislu, regionalni centri u Srbiji treba da postanu važan resurs i za stručno obrazovanje, kao i za premošćavanje nedostatka kvalifikovane radne snage u oblastima u kojima postoji deficit kompetentnih kadrova.

Procena panelista je da će regionalni centri uticati pozitivno na ukupni socio-ekonomski razvoj grada i neposrednog okruženja, što je i iskustvo direktora školskih centara iz Slovenije. Oni su predstavili svoje poslovne modele i specifičnosti, navodeći da su njihovi centri takođe veoma aktivni u konkurisanju i sprovođenju različitih projekata i programa koji se finansiraju iz sredstava EU.

Priznavanje prethodnog učenja – alternativni put za sticanje kvalifikacija

Učesnici završnog panela konferencije bavili su se temom uspostavljanja sistema **priznavanja prethodnog učenja (PPU)**. Ovaj postupak daje mogućnost da se odraslima koji iz različitih razloga nisu završili školovanje, procene i priznaju znanja i veštine stečene kroz obuke, životno i radno iskustvo i da se za tako priznata znanja dobije uverenje o stečenim kompetencijama, ili sertifikat kojim se potvrđuje stečena kvalifikacija. Kvalifikacija stečena kroz ovaj postupak izjednačena je na tržištu rada sa kvalifikacijom stečenom kroz formalno obrazovanje što će za mnoge značiti veću mogućnost zapošljavanja, bolje uslove rada i veću zaradu.

Učesnici završnog panela posvećenog uspostavljanju sistema priznavanja prethodnog učenja (PPU)

Panelisti su istakli da su trenutne systemske aktivnosti u ovoj oblasti usmerene na povećanje broja sprovedenih postupaka kod javno priznatih organizatora aktivnosti obrazovanja odraslih (JPOA), odobravanje statusa JPOA za PPU, razvoj metoda i instrumenata, kao i na praćenje i kontinuirano unapređenje kvaliteta postupka PPU. Naročita pažnja je posvećena obučavanju kadra uključenog u PPU, uključujući i zaposlene u školama.

MPNTR je u saradnji sa Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Nacionalnom službom za zapošljavanje i Zavodom za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja odlučilo da se pilotiranje postupka PPU realizuje za kvalifikacije: pekar, kuvar, mesar, stolar, modni krojač, armirač-betonirac, zidar-fasader, rukovalac građevinskom mehanizacijom i tesar. Do sada su verifikaciju za postupak PPU dobile tri škole, Politehnička škola iz Subotice, Tehnička škola iz Vlasotinca i Tehnička škola Drvoart iz Beograda, za ukupno 10 programa.

Zaključeno je i to da će funkcionalan sistem PPU pozitivno uticati i na relativno nepovoljnu obrazovnu strukturu stanovništva u Srbiji prema kojoj jedna trećina stanovništva starijeg od 15 godina nema kvalifikacije za tržište rada.

Detaljnije informacije o konferenciji,
panelima i prezentacije glavnih govornika dostupne su na sajtu [DECIDE projekta](https://www.decideprojekat.org).

Projekat Nemačke razvojne saradnje
DIJALOG O ZAPOSŁJAVANJU MLADIH, INICIJATIVA I DUALNO OBRAZOVANJE (DECIDE)
sprovodi *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH*
u saradnji sa Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije

www.decideprojekat.org

[@DECIDEprojekat](https://www.facebook.com/DECIDEprojekat)

[decide.projekat](https://www.instagram.com/decide.projekat)